

Ἡ φυγὴ τῶν Τούρκων

Ἡ εἰκὼν τῆς ἐξ Εὐρώπης ἀθρόας φυγῆς τῶν Τούρκων εἶνε χαρακτηριστικὴ τοῦ τέλους μιᾶς ἰσχυρᾶς τέως Αὐτοκρατορίας. Καθ' ὁμάδας, ἐλεεινοί, φεύγουν πρὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ ἐχθροῦ πανοικεί. Ἡ εἰκὼν παριστᾷ ὁλόκληρον οἰκογένειαν χωρικὴν φεύγουσαν διὰ μέσου μεγάλης πεδιάδος.

ΑΙ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΤΗΣ ΘΑΣΟΥ

Ν ΕΤΕΙ 1911 εἰς Θάσον καὶ ἐν τῷ κτήματι Τούρκου τινὸς βέη εὐρέθησαν ἐπτὰ, φυσικοῦ μεγέθους ἀγάλματα πεπλοφόρων γυναικῶν ἀνήκοντα εἰς τὸν πρῶτον π. Χ. αἰῶνα, ἅτινα, ὡς ἐδηλοῦτο ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν βάσεων αὐτῶν ἐπιγραφῶν, ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς τὴν Ἀρτεμιν Πωλώ. Ἡ ἀνακάλυ-

ψις αὕτη συνετέλεσεν ὥστε ἡ Γαλλικὴ ἀρχαιολογικὴ σχολὴ νὰ ἐπαναλάβῃ ἐν τῇ νήσῳ τὰς ἀνασκαφάς. Κατορθώσασα νὰ ἔλθῃ εἰς συνεννόησιν μετὰ τοῦ Κεδύβου τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν Μονῶν τοῦ Ἀθῶ, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνήκον τὰ πλεῖστα τῶν κτημάτων, ἐν οἷς εὕρηται τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, ἤρχισεν ἡ Γαλλικὴ ἀρχαιολογικὴ σχολὴ νέας ἀνασκαφάς διὰ τῶν κ. κ. Picard, Averon καὶ Reinats.

Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐπέφθησαν μέχρι τοῦδε ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας. Ἀλλὰ τὰ πλεῖστα τῶν εὐρεθέντων μετεφέρθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Κατ' αὐτὰς ἡρευνήθη ἐν πρώτοις τὸ ἀρχαῖον τεῖχος καὶ ἀνεσκαφῆσαν τρεῖς πύλαι αὐτοῦ, ὧν μόνον δύο ἦσαν μέχρι τοῦδε γνωσταί. Αἱ πύλαι τῆς Θάσου παρέχουσι τὸ σπουδαῖον φαινόμενον ὅτι κομποῦνται δι' ἀναγλύφων. Ἐπὶ τῆς μιᾶς σῶζεται ὁ Ζεὺς παραγγέλλων τι εἰς τὴν Ἰοῖδα, ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας ὑπῆρχεν ἀνάγλυφον τοῦ Διονύσου καὶ τοῦ Ἡρακλέους καὶ ἐπὶ τῆς τρίτης, ἡ ὁποία τώρα πρῶτον ἀνεκαλύφθη, σῶζεται ἀρκούντως καλῶς, λαμπρὸς Σειληνὸς φέρων εἰς τὴν δεξιὰν Κάνθαρον. Εἶνε τὸ καλλίτερον εἶρημα, καὶ τοῖ ἀκρωτηριασμένον ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ Σειληνὸς οὗτος εἶνε ἀποσπασμα τοῦ συμβόλου τῶν Θασίων, Σειληνοῦ μετὰ Νυμφῶν. Πλησίον τῆς Ἀκροπόλεως ἦτο γνωστὴ ἡ θεσις ἀρχαίου ναοῦ, ὅστις ὑπετίθετο ὅτι ἦτο ὁ ναὸς τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος. Ἡ νέα ἀνασκαφὴ ἀποκαλύψασα πῖν ὅτι ἐσώζετο ἐκ τοῦ κτιρίου τοῦ ναοῦ, γλυπτά τινα ἀγγεία, πληθὺν ἀμφορέων καὶ

ἐπιγραφάς, ἐπεβεβαίωσε τὴν γνώμην ταύτην. Ὁ ναὸς οὗτος περιβάλλεται ὑπὸ εὐρυχώρου ἀνδῆρου 103 μ. ὕψους ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Ἐχει πολλὰς ἀκτινοειδᾶς παραλλήλους, στερεῖται δὲ ἐξωτερικῶν κιόνων. Εἶνε ὅμως μεγαλήτερος τοῦ Θησείου τῶν Ἀθηνῶν.

Πλὴν τούτων ὅμως αἱ ἀνασκαφαὶ αἱ ἐσχάτως ἐνεργηθεῖσαι ἔφεραν εἰς φῶς καὶ ἀρχαῖον Νεκροταφεῖον, ἐν τῷ ὁποίῳ εὐρέθησαν πλεῖστοι ἐπιτύμβιοι στήλαι καὶ ἐπιγραφαί. Ἐν ἄλλῃ θέσει ἀπεκαλύφθη τελείως ἡ καὶ πρότερον γνωστὴ θριαμβευτικὴ ἀψὶς τοῦ Καρκαλλῶν οἰκοδομηθεῖσα τῷ 214 μετὰ Χριστόν.

Ὑπάρχουσιν ὅμως πλεῖστα ἄλλα μνημεῖα ἐπὶ τῆς νήσου, βεβαίως δὲ ταῦτα θ' ἀποκαλυφθῶσι διὰ τῶν ἀνασκαφῶν αἱ ὁποῖαι θὰ γίνωιν ὁσονούτω ὑπὸ τῆς ἐχούσης ἤδη κεκτημένα δικαιώματα Γαλλικῆς σχολῆς, ἀδεία τῆς Ἑλληνικῆς πλέον Κυβερνήσεως καὶ συμφώνως πρὸς τοὺς Ἑλληνικοὺς Νόμους. Ἄν ἀνευρεθῇ τὸ θεορίον ὅπερ ὡς ἐξάγεται ἐξ ἐπιγραφῆς τινος ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς νήσου, καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ, συμπληρωθῇ δὲ καὶ ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ πρότερον ἤδη γνωστοῦ θεάτρου, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν γνωστῶν μνημείων ἡ Θάσος θὰ γίνῃ ἀρχαιολογικὸν κέντρον ἐφάμιλλον πρὸς τὰ σπουδαιότατα τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος.

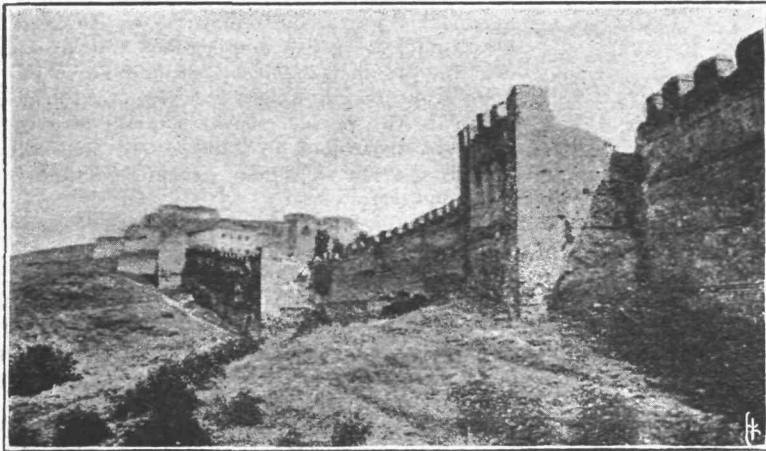
Ἡ ἀρχαία πόλις τῆς Θάσου ἔκειτο ἐπὶ τοῦ βορειο-στέρου ἄκρου ἐνθα σήμερον κεῖται ὁ λιμὴν. Μέγα τεῖχος ἰσχυρότατον καὶ σχετικῶς καλῶς διατηρούμενον εἰσέτι εἰς πλεῖστα σημεῖα περιέβαλλε ταύτην. Ἀρχὴ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ φρουρίου ἐγένετο κατὰ τὸν 7ον π. Χ., ὅτε ὁ τύραννος τῆς Μιλήτου Ἰστιαῖος ἐπεχείρησε πόλεμον κατὰ τῆς νήσου. Ἀλλ' ὀλίγα ἔτη μετὰ ταῦτα οἱ Θάσιοι ὑπεχρεώθησαν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῶν Περσῶν νὰ καθαιρέσωσι τὸ τεῖχος, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ 470 π. Χ. ἐπανορθωθέν, καθήρεσαν ἐκ νέου οἱ Ἀθηναῖοι, ὅταν κατὰ τὸ 464 ἐγένοντο κύριοι τῆς νήσου.

Αἱ διάφοροι αὐταὶ τύχαι τοῦ ἀρχαίου τεύχους δύνανται νὰ παρατηρηθῶσιν ἀκόμη εἰς τὰ διάφορα σωζόμενα μέρη τούτου. Ἡ ἀρχαία Ἀκρόπολις διακρίνεται ἀκόμη ὑπὸ τὸ σωζόμενον Μεσαιωνικὸν φρού-

ριον. Διάφοροι όμως ἀρχαιότητες ἀποκαλυπτόμεναι τυχαίως ἐξ ἀνασκαφῶν γενομένων λαθραίως, ἔγιναν ἀφορμὴ ὥστε πολλάκις νὰ ἐπιχειρηθῶσιν ἰδίᾳ παρὰ τῶν Γάλλων συστηματικαὶ ἀνασκαφαί. Τῷ 1863 ἔσκαψεν ὁ Miller τῷ 1886 ὁ B.-nt, τῷ 1910 ὁ Κάρολος Πικάρ ἀνοίξας εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῆς Θάου παρὰ τὸν «Λιμένα» τὴν πρώτην διευρευνητικὴν τάφρον, βραδύτερον ὁ Ραῖνάκ ἀνακίμας εἰς τὸ πεδὸν ὅπου ἀνεκαλύφθη τὸ τέμενος τῆς Ἀρτέμιδος Πωλοῦς, ἀργότερον δὲ, ὡς γράφομεν ἀνωτέρω, ἡ Γαλλικὴ ἀρχαιολογικὴ Σχολή.

Ἀμα τῇ ἀπελευθερώσει τῆς Θάου, τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἀπέστειλεν ἐκεῖ τὸν ἀρχαιολόγον καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Σωτηριάδην.

Αἱ ἀνασκαφαὶ τῶν Γάλλων εἶχον σταματήσει κατόπιν αὐθαιρέτου ἀπαγορεύσεως τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ἥδη δὲ ὅτε ἔπαυσαν ἰσχύουσαι ἐν Θάου αἱ Τουρκικαὶ διαταγαί, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐξέδωκε τὴν ἀδειαν νὰ ἐξακολουθήσουν αἱ ἀνασκαφαὶ τῶν Γάλλων ἀρχαιολόγων ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ κ. Σωτηριάδου, σύμφωνα δὲ μετὰ τὴν Ἑλληνικὴν Νομοθεσίαν τὴν καθορίζουσαν τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας ἀνασκαφῶν εἰς Ἑλληνικὰς χώρας, τὰ τυχόν ἀνακαλυφθιτόμενα ἀρχαῖα θὰ παραμείνουν εἰς τὸν τόπον τῆς ἀνακαλύψεως, δικαιουμένων τῶν ἐνεργούντων τὰς ἀνασκαφὰς νὰ ἀντιγράψωσι τὰς ἐπιγραφὰς ἢ νὰ λάβωσιν ἐκμυστία τῶν ἀρχαίων ἅτινα ἤθελον ἀνευρεθῇ.

Τὸ τεῖχος τῆς πόλεως

Γενικὴ ἄποψις

Παραλιακὴ ὁδὸς